

Gəncliyinin ən gözəl çağını yaşayır. Yoxdan nələrsə var etməyə can atır. Bunun üçün əlindən gələni, hətta gəlməyeni də etməyə səy göstərir. Arzularına, hədəflərinə addım-addım yaxınlaşır. Bu, asan olmasa da, hədəfindən vaz keçmir. Hər dəfəsində müxtəlif qapılar döyür, döyüdü 20 qapıdan yalnız biri üzünə açılır. Üzünə bağlanan o qapılardan isə ümitsizliyə qapılmaz, hər zaman "hər şey qaydasındadır" mesajını ötürməyə çalışır. Çünki buna məcburdur, çünki arxasında onun möhkəm, ayaqda qalmasını gözləyən komandası. Elə bir komanda ki, bütün ümidləri, gələcəyi, gözləntiləri məhz ondan asılıdır. O isə güclü görünməyə məcbur və məhkumdur. Nihad Qulamzadə ƏSA adlı bir dünya yaradıb. Onunla iməkləyir, addım atmağı öyrənir və ən əsası, dünyaya gətirdiyi teatru yaşatmağa çəba göstərir.

- Bu gün Azərbaycan teatrının ƏSA-ya nə qədər ehtiyacı var idi?

- 2016-cı ildə ƏSA təsis olunanda Azərbaycanda teatr mühiti çox çətin vəziyyətdə idi. Teatr, ümumiyyətlə, aktuallığını itirmişdi. Bu 4 il ərzində çox şey dəyişdi. Hətta ƏSA teatru təsis olunanda birmənalı qarşılanmadı. "Necə yeni, fiziki məhdudiyətli insanların da teatru var?" - deyənlər belə oldu. Fiziki məhdudiyətli insanların da arzuları, istəkləri var və onlar da teatrla məşğul olmaq istəyirlər. Biz də onları ətrafımıza yığıb "in-

aktiv şəkildə çıxış edir, yeni tamaşa hazırlayır, dayanmadan işinə köklənir. Bir ağac bar verəndirsə, istənilən halda, şəraitdə o yenə də bar verəcək. Yağışın suyundan, hətta kanalizasiyanın suyundan belə öz ehtiyacını götürəcək. Biz bu gün düşünməliyik ki, teatru necə ayaqda saxlayaq. ƏSA teatru buna köklənib və Azərbaycanda ilk dəfə sponsorla işləyən, sponsor tərəfdaşı olan teatr olub. Biz bunu biznesləşdirə bilmişik.

- Bunun üçün yaxşı çevrə və hörmətli tanışlar lazımdır. Hazırkı durumda heç bir sponsor deməz ki, tamaşa hazırlayın, sizə sponsorluq edim. Sponsorlar daha çox şouya meyillənirlər.

- 8 ildir teatrla məşğulam və bunun 4 ilini ƏSA teatrında keçirmişəm. ƏSA teatru yarananda, deməzdim ki, mənim yaxşı əlaqələrim vardı. Ətrafımda nə bankirlər, nə də biznesmenlər olub. Tamaşa hazırlamaq üçün müraciət etdiyimiz 15 bankdan birindən cavab aldım. "Adamlar və siçanlar" tamaşası hazır olanda 4 teatra müraciət etdim. O teatrların direktorlarının qapısının ağzında iki gün gözləmişəm. O zamandan xeyli keçib deyə, bunu rahatlıqla deyə bilərəm. Həmin vaxt Gənc Tamaşaçılar Teatrının keçmiş direktoru Mübariz Həmidovla görüşmək üçün qapısında 9 saat gözləmişəm. Bunlar asan proses deyil, bunun üçün səbir lazımdır. O əsərin səhnələş-

mamalıyq ki, vəziyyət pəsidir. Digər özəl teatrların direktorlarından fərqli olaraq, mən heç bir dövlət teatrında çalışmıram, heç bir dövlət teatrından maaş almıram. Bununla belə, heç ağlamıram. Özümüzlə elə göstəririk ki, hər şey yaxşıdır.

- Bu vaxta qədər təxminən neçə qapı döymüşünüz?

- Çox qapı. Elə bank sektorundan 20 qapı döymüşəm. Hazırda Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Fondu ilə işləyirik. Mən dəfələrlə Mədəniyyət Nazirinə səhnə üçün müraciət etmişdim və heç birində müsbət cavab almamışdım. Biz bir teatra min manat verib tamaşa oynamaşdıq. Tamaşa anlaşıqla keçmişdi və he-

fikirlerim vardı. Fotoqrafiya, sənədli filmlərlə məşğul idim. Bir anlıq düşündüm ki, mən nə istəyirəm? Eyvana çıxdım, insanlara baxdım, düşündüm ki, görəsən, özümü burdan atsam, nə olar? Təbii ki, ya ölürəm, ya da bədənimin müəyyən yeri işləməz və əlil arabasına düşürəm. Bəs əlil arabasında olsam, nə edərəm? O an özümü səhnədə gördüm, təsəvvür etdim ki, pərdə açılır və mən səhnədəyəm, sonda hər kəs məni ayaq üstə al-qışlayır. Çox həyəcanlı idim. İçərişəhərə getdim, köhnə küçələrlə geze-geze düşündüm və qardaşıma zəng etdim. Başladım bunu həyəcanlı şəkildə danışmağa. Dedim ki, artıq başlamaq istəyirəm, mənə maaşından verə bilərsən? İlk tamaşamızda xəyalımdakı o səhnəni canlandırdım.

- Nihad Qulamzadə fiziki məhdudiyətli xanımın ailə qurarmı?

- Biri ilə ailə həyatı quranda potensial fiziki məhdudiyətli şəxslə həyatımızı birləşdiririk. Bilmək olmaz ki, hər an başımıza nə gələcək. Əslində, hər bir insan potensial fiziki məhdudiyətli şəxsdir. Fiziki qüsuru olan insanlara yazıq kimi baxmağın tərəfdarı deyiləm. Bizim teatrdə fiziki məhdudiyətli olan aktyorların 60 faizi sonradan belə olub. Onlar düşdükleri situasiyalarda müdrik fikirləri səsləndirəcək insanlardır. Bu günə qədər düşünürəm ki, onların yerində mən özüm də ola bilərəm. Bunu dərk etmək lazımdır. Mənim hazırda nişanım var deyə, bu barədə düşünmək çox gecdir. Ancaq bundan əvvəl olsaydı, təbii ki, razılaşardım.

- ƏSA hədəflərinə çatıbmı?

- ƏSA-nın hədəfləri çoxdur. İllər keçdikcə o hədəflərinə addım-addım yaxınlaşır. Bizim ilk hədəfimiz yaşamaq idi. Bu elə bir hədəfdir ki, davam edirdi. Bundan sonrakı hədəfimiz daimi var olmaq, tarixin tozlu səhifəsinə qarışmaqdır. ƏSA teatru hər zaman aktual olacaq. Bəlkə də, bir ildən sonra ən aktual teatrlardan olacaq. ƏSA teatrının əsas hədəflərindən biri də ortaya peşəkar iş qoymaq idi və buna da nail oldu. Artıq bizim tamaşalarımızın öz dəst-xətti var.

- Əngəlsiz, Sərhədsiz, Azad (ƏSA) teatr deyirsiniz. Bunu əməldə necə tətbiq edirsiniz? Axı siz də klassikaya daha çox xidmət edənlərdəsiniz.

- Biz klassikanın içində azadlıq yaradıb, o sərhədləri məhv edirik. Mənə görə, azadlıq istədiyini etmək yox, istəmədiyini etməməkdir. Biz bu günə qədər istəmədiyimiz heç nəyi etməmişik. Əngəlsizlik, ona görə ki, heç bir əngəlimiz yoxdur, həm fiziki, həm də mənəvi olaraq. Sərhədsizdir, ona görə ki, biz klassik əsəri götürəndə belə ona standartlar çərçivəsində yanaşmırıq. Molyer "And" tamaşasını qurmuşduq. Molyer gəlib bizim ifamızda öz əsərinə baxsaydı, bəlkə də, ürəyi partlayardı. Biz əsəri olduğu kimi hazırlamaq məcburiyyətində deyilik. M.F.Axundovun "Müsyö Jordan və Dərviş Məstəli şah" komediyasında 13 dərviş vermişdik.

- Nə məcburdur ki, klassik əsər səhnəyə qoyulsun?

- Əgər teatrla məşğuluqsa, nə etməliyik? Oturub araşdırırıq ki, hansı əsər nə qədər satılıb. Kimin hansı əsərdən nə qədər məlumatı var. Axı teatr olaraq biz də yaşamaalıyıq. Nə də olsa, müstəqil teatruq, bilet satmalıyıq. Biz o səviyyədə deyilik ki, kimisə tanıdaq. Bu gün tamaşaçı cəlb etməliyik ki, biletimizi sata bilsin. Hətta biz tamaşamız haqqında sorğu keçirir, insanların reaksiyasını öyrənirik. Bilirik ki, bu günün tamaşaçısı nə istəyir.

Xəyalə Rəis,
teatrşünas

Nihad Qulamzadə:

"Molyer bizim ifamızda əsərinə baxsaydı, ürəyi partlayardı"

cəsənət sərhəd tanımır" deyərək işə başladıq. Biz Azərbaycan tamaşaçısına göstərmək istəyirdik ki, həqiqətən, teatr sərhəd, əngəl tanımır, teatr azaddır. Müəyyən çərçivələr, qaydalar əsasında arzulanmış hər bir şeyi etmək mümkündür. Teatr Xadimləri İttifaqının teatrimıza münasibətinin dəyişməsi, insanların reaksiyası, artıq dövlət səviyyəsində premyeralarımızın baş tutması, fəaliyyətimizin elit təbəqələrin diqqətini cəlb etməsi göstərdi ki, həqiqətən, belə bir teatra ehtiyac var. Hətta bir müddət deyirdilər ki, ƏSA teatru məşhurdusa, əlilliyi olan aktyorlara görədir. Teatr Azərbaycanda ilk inkluziv teatrdır. Heç vaxt eqoist olmamışam. Ancaq ƏSA teatru ilə bağlı özüm haqqında çox yaxşı fikirdəyəm. Bu günə kimi əlilliyi olan şəxslərlə bağlı müxtəlif layihələr olub. Ancaq heç biri aktuallığını qoruya bilməyib. Əlillik faktoru ilk baxışda diqqəti cəlb edə bilər, amma iş düzgün qurulmasa, biz tamaşaçılara istədiklərini verməsək, ƏSA teatru bir-iki tamaşadan sonra məhv olacaqdı. Bu gün ƏSA teatrını ayaqda saxlayan düzgün iş qrafikidir.

- Sizin bundan əvvəl idarəçilik bacarığınız və təcrübəniz olmayıb. Çətinlik çəkmədinizmi?

- ƏSA teatrını təsis etməmişdən qabaq kifayət qədər araşdırmalar edirdim. Əvvəl çalışdığım digər müstəqil teatrdə komandanın idarə edilməsi, məşqlərin düzgün şəkildə aparılması qaydasını öyrəndim. Bütün səhvləri görüb, düşünüb, daha sonra ƏSA teatrını yaratdım. Teatrimız bu gün də pandemiya dövründə

dirilməsi üçün o qədər qapı döymüşəm ki... Təsəvvür edin ki, həm tamaşa hazırlayır, həm sponsor axtarıb, tamaşanın texniki problemlərini həll edir, həm də hazır olduqdan sonra oynanılacağı səhnəni düşünür, danışıqlar aparırdım.

- Deyərdimi?

- Bu mənim üçün bir missiyadır. Mən Azərbaycan teatrina xidmət edirəm. Bilmirəm, bu missiya nə zaman bitəcək. Gördüyüm işdən zövq alıram və gələcəyə fokuslanan insanam. Bu gün çətinlikdən imtina etsəm, heç kim bu yükü boynuna götürməyəcək. Bəzən görürəm ki, gənclər yaşlı nəslə qınayır. Ancaq düşünürəm ki, biz özümüz onların yaşına çatanda gənc nəslə nə qoyacağıq. Biz əgər yaşlı nəslə nədəsə qınayırsaq, deməli, qınaq obyektinə çevirdiyimiz problemləri düzəltməliyik. Bizim də zamanımız gəlib keçəcək və mən bu zamanı yaxşı dəyərləndirmək istəyirəm. Gedib hansısa teatrın direktorunun qapısında 9 saat gözləyirəmsə, bütün yaradıcı heyət də o stress və həyəcanla məndən xəbər gözləyir. Fiziki olaraq bunu tək yaşasam da, mənəvi olaraq bunu komanda yaşayır ki, "görəsən biz səhnəyə çıxıb tamaşa oynaya biləcəyikmi?". Təsəvvür edin, tamaşa hazırdır, oynamağa yer tapmırıq. O zaman Amerika səfiriyyətinin dəstəyini almışdıq, bu da asan olmamışdı. Mənim bir üstün cəhətim də odur ki, yaxşı layihə, təqdimat yazmağı bacarıram. Təsəvvür edin ki, "Adamlar və siçanlar" tamaşasını hazırlamışdıq, amma oynamağa yer tapmırıq. Daimi şəkildə pozitivə köklənirik. Biz bu gün oturub ağlaşma qur-

min nümayişdə 1750 manatlıq bilet satılmışdı. Tamaşanın reklamına, piarına və çap məhsullarına da xeyli pul xərcləmişdik. Teatrın rəhbəri gördü ki, tamaşa anlaşıqla keçib, oturmağa yer yoxdur, növbəti tamaşa üçün bizdən iki min manat pul istədi. İnsan onda hansı vəziyyətə düşər? Tamaşadan sonra düşündüm ki, 750 manatı aktyorlar arasında necə böləcəm. İndi də teatr icarə haqqı olaraq 2000 manat istəyir. Bazar iqtisadiyyatında belə şey yoxdur, valyuta da belə sürətlə dəyişmir. Belə çıxır ki, növbəti dəfə cibimdən 250 manat ödəməliyəm. Bütün bu məsələlər təbii ki, insanı yorur, həvədən salır. Ondan sonra Mədəniyyət Nazirliyinə müraciət etdik. İndi Nazirlik özəl teatrlara ayda bir dəfə dövlət teatrlarının səhnəsində ödənişsiz çıxış etmək imkanı yaradıb. Problemlərlə üzleşirəmsə, bu o demək deyil ki, işimdən uzaqlaşmalıyam. Əksinə, mən öz mübarizəmi aparıram, heyət da bir mübarizədir. İnsan özü ilə mübarizə aparırdıqdan sonra ətrafı ilə mübarizə aparır. Mən də hazırda özümmlə mübarizəni bitirib ətrafımla mübarizə aparıram. Arxasında olduğum və mənim arxamda olanlar üçün nəsə etmək istəyirəm.

- Nihad Qulamzadə cəsəretlidir, yoxsa istedadlı?

- Nihad Qulamzadə, ilk növbədə, cəsəretlidir. Bu günə kimi çox cəsəretli addımlar atmışam. Hətta teatrla məşğul olmağımın özü də bir cəsəret idi. Belə bir teatr yaratmağın özü də bir cəsəret deyilmi? Her bir insan istedadlı doğulur. Heç bir insan sonradan özünə proqram yükləmir, özünə çip yerləşdirmir. Tanrı insanları bərabər ruhda yaradır və düzgün yanaşılmağını gözləyir. Düşünürəm ki, mən istedadımı kəşf etmişəm. Hazırda o istedadı tanımağa çalışıram və düzgün şəkildə yönəldirəm.

- Fiziki məhdudiyətli insanlar cəmiyyətin ən həssas yeridir. O insanların həssas yerinə toxunmaq, təbii ki, böyük reyting, ad-san, şöhrət gətirəcək. Yəqin ki, ƏSA-nı yaradanda siz də bunları düşünmüşünüz.

- Müstəqil teatr fəaliyyətini sonlandıranda, ümumiyyətlə, teatrdən uzaqlaşmaq istəyirdim. O vaxt depressiyaya düşmüşdüm. 2016-cı ilin iyun ayı idi, teatrdən çıxmışdım. Teatrın mətbəxinə, bugünkü real vəziyyətini görmüşdüm. Teatrdən o qədər çox iyrenmişdim ki... bir növ, özümə sığışdırmırdım. Alternativ